

Sygn. akt I ACa 1002/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Lucyna Świdorska-Pilis SA Elżbieta Karpeta (spr.)
Protokolant :	Barbara Białożyt

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

o naprawienie szkody górniczej

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 19 maja 2017 r., sygn. akt II C 975/16,

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Elżbieta Karpeta	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Lucyna Świdorska-Pilis
----------------------	---------------------	----------------------------

Sygn. akt I ACa 1002/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy rozstrzygnął o roszczeniu powódki A. S. dotyczącym odszkodowania za uszkodzenia wskutek prowadzonej działalności górniczej jednego z budynków znajdujących się na nieruchomości

powódki, która pozwem z dnia 3 czerwca 2013r. domagała się odszkodowania, ewentualnie naprawienia uszkodzeń w budynkach określanych w toku procesu jako „budynek większy” i „budynek mniejszy”. Rozpoznawana sprawa dotyczyła „budynku mniejszego” i została wyłączona do odrębnego rozpoznania postanowieniem z dnia 8 września 2016r. Wyrokiem z dnia 19 maja 2017r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w J. na rzecz powódki 134 259,07 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 marca 2017r. oraz koszty procesu w wysokości 3600 zł. i oddalił powództwo w pozostałej części.

Ustalił Sąd Okręgowy, że Powódka jest właścicielką nieruchomości mieszczącej się w Ż. przy ulicy (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Chrzanowie w V Wydziale Ksiąg Wieczystych, prowadzona jest księga wieczysta numer (...). Na terenie tej nieruchomości znajduje się budynek, który strony na potrzeby tego postępowania określiły, określały, jako budynek mieszkalny mniejszy. Budynek ten został wzniesiony w 1984 roku, jest częściowo podpiwniczony, składa się z jednej kondygnacji, oraz poddasza, ma powierzchnię zabudowy 55,5 metra kwadratowego, kubaturę 400 metrów sześciennych, ławy fundamentowe żelbetowe, ściany betonowe i ceglane, stropy żelbetowe, schody żelbetowe, dach drewniany dwuspadowy, tynki cementowo-wapienne kategorii drugiej i trzeciej, elewację w postaci tynków nakrapianych, malowanych farbą emulsyjną, stolarkę okienną drewnianą, PCV, oraz metalową, stolarkę drzwiową drewnianą. Budynek wyposażony jest w instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną, CO i gazową. Na terenie tego budynku występuje wychylenie z pionu wielkości wypadkowej 15,1 promila w kierunku południowo-zachodnim i jest to wychylenie o średniej uciążliwości. Ponadto w budynku występują uszkodzenia w postaci pęknięcia ścian zewnętrznych, pęknięcia ścian wewnętrznych, pęknięcia przewodów kominowych w poddaszu i w piwnicach, pęknięcia znacznej wielkości komina ponad dachem, pęknięcia posadzki betonowej, rozregulowania stolarki okiennej. Poza wymienionymi uszkodzeniami stan techniczny budynku i rodzaj zastosowanych materiałów, oraz stopień technicznego utrzymania ocenić należy jako dobry. Gospodarka remontowa budynku prowadzona była w sposób prawidłowy, występowania uszkodzeń pochodzenia nie górniczego, biegły M. S. nie stwierdził. W sytuacji wychylenia z pionu wielkości wypadkowej, 15,1 promila naprawa szkody górniczej jest możliwa poprzez wykonanie poziomowania posadzek, rynien, pionowania ścian, wyregulowanie stolarki, lub przez rektyfikację budynku w zależności od uzgodnienia z jego użytkownikami. Poziomowanie posadzek nie spowoduje przywrócenia tej nieruchomości do stanu poprzedniego, albowiem, po pierwsze, gdy idzie o wysokość pomieszczeń, zostanie zmniejszona ta wysokość poniżej polskiej normy, natomiast, jeżeli chodzi o wielkość pomieszczeń, to ona również ulegnie zmniejszeniu. W takiej sytuacji możliwym sposobem naprawy szkody górniczej jest koszt rektyfikacji, a z uwagi na fakt, że koszt rektyfikacji w budynkach niepodpiwniczonych, lub podpiwniczonych tylko częściowo jest droższy od kosztów budynków podpiwniczonych, rektyfikacja budynku może być wykonana tylko w poziomie mieszkalnego parteru. Niesie to ze sobą konieczność wykonania całego szeregu robót dodatkowych i aktualny koszt rektyfikacji budynku, mając na uwadze powierzchnię zabudowy, to kwota 174.919,80 złotych. Ponadto należy usunąć pozostałe uszkodzenia poprzez przemurowanie spękań ścian zewnętrznych i wewnętrznych, przemurowanie spękań komina wewnątrz budynku i ponad dachem, przeżyłowanie spękań posadzki betonowej i uzupełnienie zaprawą cementową, wykonanie robót towarzyszących i porządkowych po remoncie i całkowity koszt przywrócenia stanu poprzedniego w budynku, to kwota 181.096,93 złotych netto. Tymczasem wartość techniczna budynku w aktualnym poziomie ceny netto, to kwota 124.313,96 złotych. Porównanie tych kwot wskazuje w sposób jednoznaczny na fakt, że koszt przywrócenia stanu poprzedniego znacznie przekracza wielkość poniesionej szkody. Naprawa szkody w budynku mieszkalnym powinna zatem polegać na wypłacie jednorazowego odszkodowania w cenie netto 124.313,96 złotych, a łącznie z podatkiem VAT 134.259,07 złotych.

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłego M. S., uznając ją za szczegółowo wnikliwą, dającą odpowiedź na wszystkie postawione przez Sąd pytania. Strona pozwana, kwestionując tę opinię domagała się dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego, którego to wniosku Sąd nie uwzględnił, wskazując, że główny zarzut pozwanej do opinii biegłego, dotyczył tego, że biegły przyjął, jako poziom wychylenia budynku od pionu 15,1 promila, podczas, gdy z opinii biegłego mierniczego górniczego E. C., złożonego na potrzeby tego postępowania, gdy sprawa toczyła się pod sygnaturą akt II C 406/13 wynikało, że to średnie wychylenie wynosi 15 promili i w ocenie strony powodowej, to automatycznie przesądza, że niemożliwa jest rektyfikacja budynku. Sąd Okręgowy podkreślił, że naprawienie szkody górniczej powinno doprowadzić do przywrócenia budynku do stanu poprzedniego.

W okolicznościach tej sprawy należało mieć na uwadze decyzję numer (...) Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w C., zgodnie z którą został zatwierdzony projekt budowlany zamienny i udzielone pozwolenie na wznowienie robót budowlanych, oraz nałożono na inwestora, czyli powódkę obowiązek uzyskania decyzji o pozwolenie na użytkowanie dla inwestycji pod nazwą Budowa budynku gospodarczego na działce numer (...) z dokonaną jego zmianą sposobu użytkowania na cele mieszkalne, która przesądza o charakterze budynku tak zwanego mieszkalnego mniejszego, że faktycznie jest to budynek mieszkalny. Biegły M. S., wskazał w sposób jednoznaczny, że dokonanie poziomowania podłóg spowoduje zmniejszenie wysokości pomieszczeń z dotychczasowej wysokości do wysokości 2,30, które to zmniejszenie spowoduje, że ten budynek nie będzie już budynkiem mieszkalnym. Zauważył Sąd Okręgowy, że ta różnica, którą tak akcentuje strona pozwana nie może przesądzać o sposobie naprawienia szkody górniczej, skoro sposób naprawy czyli poziomowanie, nie prowadzi do przywrócenia stanu poprzedniego. Biegły, w swojej ustnej opinii jasno wskazał, że minimalna wysokość pomieszczeń mieszkalnych, to jest 2,40 metra. Tym samym, skoro w konkretnym przypadku wysokość pomieszczeń obniży się do wysokości 2,30 metra, to wówczas tym samym budynek traci cechy budynku mieszkalnego, a naprawienie szkody nie doprowadzi do przywrócenia stanu poprzedniego. Podobnie pionowanie wychylonych z pionu ścian spowoduje, że powierzchnia użytkowa pomieszczeń ulegnie zmniejszeniu od 5 do 7% i przy 55 metrach kwadratowych to jest istotna zmiana. Mając na uwadze powyższe, uznając opinię biegłego za w pełni dającą odpowiedź na wszystkie postawione przez Sąd pytania, Sąd nie znalazł podstaw do dopuszczenia dowodów z opinii innego biegłego.

Zważył Sąd Okręgowy, że mając na uwadze fakt zgłoszenia uszkodzeń, będących podstawą faktyczną powództwa, w 2011 roku, to należy rozpoznać roszczenie na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. poz. 1947, z późn. zm.). Powoduje to konieczność zbadania, czy możliwe jest przywrócenie stanu poprzedniego w drodze restytucji naturalnej. Jeżeli byłoby to bowiem możliwe, wówczas powinno dojść do naprawy szkody górniczej właśnie w taki sposób. Z opinii biegłego M. S. wynikało w sposób jednoznaczny, że naprawa szkody górniczej przez drogę restytucji naturalnej, w tym konkretnym przypadku jest nieekonomiczna, albowiem koszt tej restytucji przewyższałby wartość odtworzeniową budynku mieszkalnego mniejszego, dlatego też mając na uwadze treść przepisów ustawy prawo górnicze i geologiczne, Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powódki odszkodowanie w wysokości odpowiadającej wartości odtworzeniowej tego budynku mieszkalnego mniejszego. O odsetkach orzeczono od dnia następnego po doręczeniu odpisu opinii, a ponieważ strona powodowa precyzując żądanie pozwu, domagała się, aby odsetki były zasądzone od dnia doręczenia odpisu opinii, stąd oddalono powództwo w tej minimalnej części.

Mając na uwadze wynik tego procesu, uznać należy, że stroną przegrywającą w całości ten proces jest strona pozwana, stąd też Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.600 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.. Sąd obciążył stronę pozwaną opłatą od pozwu w wysokości 5% od kwoty zasądzonej w punkcie 1. Łącznie zatem opłaty i wydatki, które były poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa, to kwota 9.648,42 złotych, którą to kwotę powinien pozwany wpłacić na rzecz Skarbu Państwa na zasadzie artykułu 98 k.p.c., w związku z artykułem 113 ustęp 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Powyzszy wyrok apelacją zaskarżyła pozwana w części uwzględniającej powództwo i orzekającej o kosztach procesu i kosztach sądowych.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

- art. 233 § 1 w zw. z art. 278 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie oceny w sposób dowolny i wybiórczy, co doprowadziło do błędnych ustaleń, polegających na przyjęciu wniosków wynikających z opinii biegłego M. S. w zakresie określenia wielkości szkody i sposobu jej naprawienia
- art. 217 § 1, art. 227 oraz art. 278 § 1 w związku z art. 162 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego pozwanej o powołanie kolejnego biegłego z zakresu szkód górniczych i budownictwa na okoliczność ustalenia zakresu szkód górniczych w budynku gospodarczym powódki oraz sposobu i kosztu ich naprawy

- art. 278 § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i niezastosowanie polegające na czynieniu przez Sąd I instancji ustaleń, nie opierając się na twierdzeniach osoby posiadającej wiadomości specjalne, co do tego czy przy pochyleniu budynku gospodarczego nie przekraczającym wielkości 15mm/m jedynym sposobem naprawy jest zasądzenie jednorazowego odszkodowania, a nie naprawa pochylenia przewidziana dla uszkodzeń o małej uciążliwości.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zobowiązanie jej do naprawy szkody związanej z działalnością górniczą w nieruchomości powódki wyliczonej w oparciu o opinię biegłego sądowego powołanego w postępowaniu apelacyjnym ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wszystkie zarzuty apelacji okazały się chybione, przede wszystkim z uwagi na bezzasadne określanie przez pozwaną budynku, będącego przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jako budynku gospodarczego. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że przedmiotowy budynek został co prawda wybudowany w 1984r. na podstawie zezwolenia na budowę budynku gospodarczego, jednak faktycznie wykorzystywany był od początku istnienia jako budynek mieszkalny. Stan ten został zalegalizowany decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w C. z dnia 8 sierpnia 2016r. , która zatwierdziła projekt budowlany zamienny i dokonała tym samym zmiany sposobu użytkowania budynku z gospodarczego na mieszkalne. Na dzień orzekania zarówno przez Sąd Okręgowy jak i Apelacyjny nie zostało wyjaśnione, czy powódka uzyskała decyzję o pozwoleniu na użytkowanie, jednak kwestia ta nie ma znaczenia dla stanowczości ustalenia, że przedmiotowy budynek, wzniesiony jako budynek mieszkalny i wykorzystywany na cele mieszkalne niezgodnie z udzielonym w latach 80-tych ubiegłego wieku pozwoleniem budowlanym, od 2016r. także w świetle prawa, a nie tylko stanu faktycznego jest budynkiem mieszkalnym. Apelująca nie polemizuje z przedstawioną w motywach skarżonego wyroku argumentacją przemawiającą za takim określeniem charakteru spornego budynku, lecz konstruuje zarzuty apelacji oparte na określeniu charakteru budynku jako gospodarczy. Zauważyć także należy, że przepisy ustawy z 4 lutego 1994r., znajdujące zastosowanie do oceny żądań pozwu w niniejszej sprawie, nie przewidują wyłączenia odpowiedzialności zakładu górniczego za szkody wywołane działalnością górniczą w przypadku „gdy szkoda wynikła w nieruchomości, której gospodarczy charakter zmieniono w sposób istotny bez zezwolenia wymaganego prawem, albo gdy szkoda wynikła w trwałych budowlach i urządzeniach wzniesionych lub przebudowanych bez zezwolenia wymaganego prawem lub niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu”, czyli w sytuacji określonej w cytowanym, nieobowiązującym już przepisie art. 66 Dekretu z 6 maja 1953. Prawo Górnicze. Uwzględniając zatem mieszkalny charakter budynku powódki Sąd Okręgowy w pełni prawidłowo poczynił ustalenia w kwestionowanym w apelacji zakresie ustalenia wielkości szkody i możliwego oraz ekonomicznego sposobu jej naprawy. Nie naruszył Sąd Okręgowy wskazanych w apelacji przepisów prawa procesowego oddalając wnioski pozwanej o przeprowadzenie innej opinii, niż opinia biegłego M. S., bowiem zgodzić należy się z oceną Sądu Okręgowego, że opinia biegłego S. wyjaśniła wszystkie zagadnienia wiedzy specjalnej, niezbędne do rozstrzygnięcia i uzasadniające zasięgnięcie opinii biegłego. Słusznie uznał Sąd Okręgowy, że poprawności wniosków tej opinii, które zostały przez Sąd Okręgowy podzielone, nie podważa powołanie się przez biegłego M. S. na wynik pomiaru pochylenia budynku przekraczający wielkość 15 mm/m (15,1 mm/m), bowiem biegły przekonująco wyjaśnił, że nawet przy przyjęciu mniejszej wartości wychylenia niemożliwe byłoby zastosowanie „przypisanego” do takiego stopnia wychylenia budynku sposoby naprawy szkód ponieważ poziomowanie podłóg pociągnęłoby za sobą zniweczenie charakteru mieszkalnego budynku, skoro pomieszczenia w tym budynku osiągnęłyby skutek poziomowania wysokość niezgodną z normami przewidzianymi dla pomieszczenia mieszkalnego.

Z tych względów wszystkie zarzuty apelacji okazały się bezzasadne, co powoduje konieczność uznania, że poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne są w pełni prawidłowe i zostają przyjęte przez Sąd Apelacyjny jako podstawa oceny prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego. Jakkolwiek żaden przepis prawa materialnego stanowiący podstawę orzekania przez Sąd Okręgowy nie został powołany w wygłoszonym uzasadnieniu skarżonego wyroku, to jednak z przedstawionej argumentacji odstąpienia od nakazania pozwanej wykonania naprawy uszkodzeń

i zasądzenia w to miejsce odszkodowania jednoznacznie wynika, że podstawą uwzględnienia roszczenia pozwu był przepis art. 91 ust. 1 i art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze (tj. Dz.U. z 2005.poz..1947 z późn. zm) w związku z art. 222 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.2016.1131 j.t.). Przepisy te stanowią, że właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, jeżeli ruch ten odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie i może żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody zgodnie z przepisami ustawy, a jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania. Poczynione prawidłowe ustalenia faktyczne w pełni uzasadniają zasądzenie na rzecz powódki odszkodowania w ustalonej prawidłowo wysokości na podstawie wskazanych przepisów prawa górniczego z 1994r.

Wobec bezzasadności apelacji podlegała ona oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c., zasądzając na rzecz wygrywającej etap postępowania apelacyjnego powódki koszty tego postępowania w wysokości wynagrodzenia jej pełnomocnika będącego radcą prawnym.

SSA Lucyna Świdorska – Pilis SSA Piotr Wójtowicz SSA Elżbieta Karpeta